

**EKONOMIKOS IR VERSLUMO
BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES PAVYZDŽIO
VERTINIMO INSTRUKCIJA**

I dalis

Maksimalus įvertinimas – 20 taškų. 1–20 klausimo kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas 1 tašku.

Klausimas	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Teisingas atsakymas	D	C	B	B	B	B	B	A	D	D

Klausimas	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Teisingas atsakymas	D	B	B	A	B	D	B	A	C	C

II dalis. Struktūriniai klausimai

Maksimalus įvertinimas – 20 taškų. Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute () pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas savo esme būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų paaiškinimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.*

Kl. nr.	Teisingi atsakymai	Taškų skaičius	Pastabos
21		7	
1		3	1 taškas už teisingai pažymėtas ir sugraduotas ašis; 2 taškai (po 1 tašką už teisingai nubrėžtą kiekvienos šalies Lorenco kreivę).
2*	<p>Šalis, kurioje pajamų pasiskirstymas tolygesnis, yra Danija.</p> <p><i>Pagrindimas:</i> Danijos Lorenco kreivė yra mažiau nutolusi nuo tolygaus pajamų pasiskirstymo kreivės negu Bulgarijos.</p> <p>(Kuo Lorenco kreivė yra arčiau absoliučiai tolygaus pajamų pasiskirstymo tiesės, tuo pajamos toje šalyje pasiskirsčiusios tolygiau).</p>	2	1 taškas už teisingai įvardytą šalį; 1 taškas už paaiškinimą.
3*	<p><i>Ekonominės politikos priemonė:</i> didinti minimalųjį darbo užmokestį / įvesti progresinę mokesčių sistemą / gerinti švietimo prieinamumą / mažinti atskirtį (rasinę, lyties atžvilgiu ir pan.) / mažinti korupciją šalyje ir kt.</p>	2	1 taškas už priemonės įvardijimą;

	<i>Paaiškinimas:</i> Pavyzdžiui, padidėjus minimaliajam darbo užmokesčiui minimalias pajamas uždirbančių gyventojų disponuojamosios pajamos padidės, pajamų pasiskirstymas šalyje taps tolygesnis – mažės atotrūkis tarp didžiausias ir mažiausias pajamas uždirbančių šalies gyventojų (<i>ceteris paribus</i>).		1 taškas už paaiškinimą. (Paaiškinimas turi būti logiškas ir susietas su įvardyta priemone.)																						
22		2																							
1.	Išlaidų metodu: $GDP = C + I + G + (X - M) = 12510 + 2010 + 7450 + (3185 - 3490) = 21665$	1	1 taškas už teisingą atsakymą.																						
2.	Pajamų metodu: $GDP = W + R + I + \Pi + De + Ti = 4840 + 1830 + 1860 + 2975 + 740 + 9420 = 21665$	1	1 taškas už teisingą atsakymą.																						
23		7																							
1*	<i>Sausainių gamyboje:</i> A. <i>Šokolado gamyboje:</i> A. <i>Argumentavimas:</i> naudodama tą patį išteklių kiekį, ji abiejų produktų pagamina daugiau.	3	Po 1 tašką už teisingai įvardytą šalį kiekvieno produkto gamyboje; 1 taškas už argumentavimą.																						
2*	<i>Sausainių gamyboje:</i> B. <i>Šokolado gamyboje:</i> A. <i>Argumentavimas:</i> kadangi jos gali pagaminti šiuos produktus su mažesniais alternatyviaisiais kaštais (žr. 3 užduoties dalyje pateiktą lentelę).	3	Po 1 tašką už teisingai įvardytą šalį kiekvieno produkto gamyboje; 1 taškas už argumentavimą.																						
3*	<i>Eksportuoti šokoladą turėtų</i> šalis A, <i>kadangi</i> šokolado gamyboje ji turi santykinį pranašumą ir gali produktą pagaminti su mažesniais alternatyviaisiais kaštais.	1	1 taškas už teisingą argumentavimą.																						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Šalis</th> <th colspan="2">Produkcijos kiekis</th> <th colspan="2">Alternatyvieji kaštai</th> <th rowspan="2">Santykinis pranašumas</th> </tr> <tr> <th>Sausainiai (tūkst. t)</th> <th>Šokoladas (tūkst. t)</th> <th>Sausainiai (tūkst. t)</th> <th>Šokoladas (tūkst. t)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>15</td> <td>40</td> <td>40 / 15 = 2,67</td> <td>15 / 40 = 3 / 8</td> <td>Šokoladas</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>5</td> <td>10</td> <td>10 / 5 = 2</td> <td>5 / 10 = 1 / 2 = 4 / 8</td> <td>Sausainiai</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pastaba. Lentelė pateikta kaip pagalba vertintojui.</p>	Šalis	Produkcijos kiekis		Alternatyvieji kaštai		Santykinis pranašumas	Sausainiai (tūkst. t)	Šokoladas (tūkst. t)	Sausainiai (tūkst. t)	Šokoladas (tūkst. t)	A	15	40	40 / 15 = 2,67	15 / 40 = 3 / 8	Šokoladas	B	5	10	10 / 5 = 2	5 / 10 = 1 / 2 = 4 / 8	Sausainiai		
Šalis	Produkcijos kiekis		Alternatyvieji kaštai		Santykinis pranašumas																				
	Sausainiai (tūkst. t)	Šokoladas (tūkst. t)	Sausainiai (tūkst. t)	Šokoladas (tūkst. t)																					
A	15	40	40 / 15 = 2,67	15 / 40 = 3 / 8	Šokoladas																				
B	5	10	10 / 5 = 2	5 / 10 = 1 / 2 = 4 / 8	Sausainiai																				
24		4																							
1*	<i>Paaiškinimas:</i> Mokėjimų balansas yra statistinė ataskaita, kurioje sistemingai apibendrinami sandoriai tarp rezidentų ir nerezidentų. / Mokėjimų balansas – tai statistinė ataskaita, į kurią įtraukiamos šalies atitinkamo laikotarpio ekonominės operacijos tarptautiniu mastu. / Joje	2	1 taškas už mokėjimų balanso apibūdinimą;																						

	parodomos ekonominės operacijos (sandoriai) tarp šalies ekonomikos subjektų (rezidentų) ir užsienio ekonomikos subjektų (nerezidentų). <i>Lentelėje nepateikti kapitalo sąskaitos duomenys.</i>		1 taškas už sąskaitos įvardijimą.
2	a) einamosios sąskaitos balansas: $41086 - 48428 + 17396 - 11378 - 2000 = -3324$ mln. Eur. b) finansinės sąskaitos balansas: $-1652 + 1871 + 56 - 2400 = -2125$ mln. Eur.	2	1 taškas už teisingai suskaičiuotą a) dalį; 1 taškas už teisingai suskaičiuotą b) dalį (matavimo vienetus rašyti nebūtina).

III dalis. Praktinės užduotys

Maksimalus įvertinimas – 20 taškų. Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. nr.	Teisingi atsakymai	Taškų skaičius	Pastabos
25		5	
1	<i>Paklausos funkcija yra $Q_2 = 1000 - 100P$. Pasiūlos funkcija yra $Q_1 = 500 + 100P$.</i> <i>Argumentavimas:</i> Paklausos funkcija tarp kainos ir perkamo kiekio rodo <u>atvirkštinę</u> priklausomybę, o pasiūlos funkcija tarp kainos ir norimo parduoti kiekio rodo <u>tiesioginę</u> priklausomybę.	2	1 taškas už teisingai parinktas funkcijas; 1 taškas už argumentavimą.
2	<i>Sprendimas (kaip pagalba vertintojui)</i> Pusiausvyros skaičiavimas: $Q_2 = Q_1$ $1000 - 100P = 500 + 100P$ $200P = 500$ $P = 2,5$ Eur. <i>Ats.:</i> <i>kaina $Q_2 = 1000 - 100P$ ARBA $Q_1 = 500 + 100P$</i> <i>kiekis $Q = 750$ vnt. $Q = 750$ vnt.</i>	2	1 taškas už teisingai apskaičiuotą prekės A pusiausvyros kainą; 1 taškas už teisingai apskaičiuotą prekės A kiekį.
3*	Normalios kokybės prekės paklausa galėtų išaugti (kitiems veiksniams nekintant): Galimi atsakymai (įvardytas veiksnys ir paaiškintas jo poveikis paklausai): <ul style="list-style-type: none"> išaukę vartotojų pajamos; augant pajamoms didėja normalios (geros) kokybės prekių paklausa. padidėjęs vartotojų skaičius; didėjant vartotojų skaičiui, didėja prekės paklausa. 	1	1 taškas už pasirinkto veiksnio poveikio argumentavimą.

	<ul style="list-style-type: none"> • prekė tapo sezonine, madinga; jei prasidėjo prekės vartojimo sezonas ar mada, didėja jos paklausa. • pabrango prekės pakaitalai; jeigu pabrango nagrinėjamos prekės pakaitalai, pabrangusius pakaitalus vartotojai kompensuos pirkdami daugiau nagrinėjamos prekės, t. y. jos paklausa padidės. • atpigo komplektinę prekę; jeigu atpigo viena komplektinė prekė, tai abiejų komplektinių prekių pirs daugiau, nes jos vartojamos kartu. Nagrinėjamos prekės paklausa padidės. 																																																																
26		4																																																															
1	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="3">Jūratės investicijų grąža:</th> <th colspan="3">Kastyčio investicijų grąža :</th> </tr> <tr> <th>Obligacijos 5 %</th> <th>Akcijos -10 %</th> <th>Fondas 10 %</th> <th>Obligacijos 5 %</th> <th>Akcijos -10 %</th> <th>Fondas 10 %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pradinė investuota suma, Eur</td> <td colspan="3">5000</td> <td colspan="3">5000</td> </tr> <tr> <td>Į atskiras priemones investuotos sumos, Eur</td> <td>2000</td> <td>1500</td> <td>1500</td> <td>250</td> <td>4750</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Investicijos vertė, Eur</td> <td>2100</td> <td>1350</td> <td>1650</td> <td>262,50</td> <td>4275</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Galutinė visų investicijų vertė, Eur</td> <td colspan="3">5100</td> <td colspan="3">4537,50</td> </tr> <tr> <td>Nuostolis, Eur</td> <td colspan="3">0</td> <td colspan="3">462,50</td> </tr> <tr> <td>Pelnas, Eur</td> <td colspan="3">100</td> <td colspan="3">0</td> </tr> <tr> <td>Investicijų grąža, %</td> <td colspan="3">102 %</td> <td colspan="3">90,75 %</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pastaba. Raudonai parašyti skaičiai yra atsakymai.</p>		Jūratės investicijų grąža:			Kastyčio investicijų grąža :			Obligacijos 5 %	Akcijos -10 %	Fondas 10 %	Obligacijos 5 %	Akcijos -10 %	Fondas 10 %	Pradinė investuota suma, Eur	5000			5000			Į atskiras priemones investuotos sumos, Eur	2000	1500	1500	250	4750	0	Investicijos vertė, Eur	2100	1350	1650	262,50	4275	0	Galutinė visų investicijų vertė, Eur	5100			4537,50			Nuostolis, Eur	0			462,50			Pelnas, Eur	100			0			Investicijų grąža, %	102 %			90,75 %			2	1 taškas už teisingai apskaičiuotą Jūratės investicijų grąžą; 1 taškas už teisingai apskaičiuotą Kastyčio investicijų grąžą.
	Jūratės investicijų grąža:			Kastyčio investicijų grąža :																																																													
	Obligacijos 5 %	Akcijos -10 %	Fondas 10 %	Obligacijos 5 %	Akcijos -10 %	Fondas 10 %																																																											
Pradinė investuota suma, Eur	5000			5000																																																													
Į atskiras priemones investuotos sumos, Eur	2000	1500	1500	250	4750	0																																																											
Investicijos vertė, Eur	2100	1350	1650	262,50	4275	0																																																											
Galutinė visų investicijų vertė, Eur	5100			4537,50																																																													
Nuostolis, Eur	0			462,50																																																													
Pelnas, Eur	100			0																																																													
Investicijų grąža, %	102 %			90,75 %																																																													
2*	Skiriasi dėl skirtingo investicijų diversifikavimo / dėl skirtingos investicijų paskirstymo strategijos / dėl skirtingo investicinio portfelio formavimo.	1	Už teisingą paaiškinimą.																																																														
3	Kastyčio, nes akcijos yra rizikinga investicija.	1	Už teisingą argumentuotą paaiškinimą.																																																														
27		3																																																															
1*	Situacija, kai bendrosios pajamos susilygina su bendraisiais kaštais, vadinama lūžio tašku. (Dar galima vadinti šią situaciją nenuostolingos gamybos pradžia / kaštų padengimo situacija / nenuostolingumo tašku.)	1	1 taškas už teisingą lūžio taško apibūdinimą.																																																														

2	<p><i>Sprendimas (kaip pagalba vertintojui)</i> Suma, kurią reikėjo investuoti, yra pastovieji kaštai. Sąlygoje duota: kai gaminama 18 vnt., vidutiniai pastovieji kaštai yra 300 Eur. $FC = AFC \times Q = 300 \times 18 = 5400$ Eur.</p> <p>$AVC = VC / Q$ $VC = TC - FC$ $VC = 7200 - 5400 = 1800$ Eur. $AVC = 1800 / 18 = 100$ Eur.</p>	2	<p>1 taškas už teisingai apskaičiuotą investuoti reikalingą sumą;</p> <p>1 taškas už teisingai apskaičiuotus vidutinius kintamuosius kaštus.</p>																																																								
28		8																																																									
1	<table border="1" data-bbox="295 584 1023 927"> <thead> <tr> <th>Priekių kiekis, vnt.</th> <th>Kaina, Eur</th> <th>AVC, Eur</th> <th>VC, Eur</th> <th>MC, Eur</th> <th>TR, Eur</th> <th>MR, Eur</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>90</td> <td>40</td> <td>40</td> <td>–</td> <td>90</td> <td>–</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>85</td> <td>35</td> <td>70</td> <td>30</td> <td>170</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>80</td> <td>31,67</td> <td>95</td> <td>25</td> <td>240</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>75</td> <td>31,25</td> <td>125</td> <td>30</td> <td>300</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>70</td> <td>32</td> <td>160</td> <td>35</td> <td>350</td> <td>50</td> </tr> <tr style="background-color: yellow;"> <td>6</td> <td>65</td> <td>33,33</td> <td>200</td> <td>40</td> <td>390</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>60</td> <td>35,71</td> <td>250</td> <td>50</td> <td>420</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pastaba. Raudonai parašyti skaičiai yra atsakymai. Geltonai paryškinta eilutė rodo 28.3 klausimo dalies atsakymą.</p>	Priekių kiekis, vnt.	Kaina, Eur	AVC, Eur	VC, Eur	MC, Eur	TR, Eur	MR, Eur	1	90	40	40	–	90	–	2	85	35	70	30	170	80	3	80	31,67	95	25	240	70	4	75	31,25	125	30	300	60	5	70	32	160	35	350	50	6	65	33,33	200	40	390	40	7	60	35,71	250	50	420	30	5	<p>Po 0,2 taško už kiekvieną teisingai apskaičiuotą langelį (galutinis rezultatas apvalinamas pagal apvalinimo taisyklės iki sveikojo skaičiaus; pvz. 2,4 apvalinti iki 2, o 2,6 apvalinti iki 3).</p>
Priekių kiekis, vnt.	Kaina, Eur	AVC, Eur	VC, Eur	MC, Eur	TR, Eur	MR, Eur																																																					
1	90	40	40	–	90	–																																																					
2	85	35	70	30	170	80																																																					
3	80	31,67	95	25	240	70																																																					
4	75	31,25	125	30	300	60																																																					
5	70	32	160	35	350	50																																																					
6	65	33,33	200	40	390	40																																																					
7	60	35,71	250	50	420	30																																																					
2*	<p>Nepritariu teiginiui, nes lentelės duomenys rodo, kad prekės kaina priklauso nuo kiekio. Tai reiškia, kad įmonė turi galią prekės kainai. (Tai gali būti monopolinė / monopolinės konkurencijos / oligopolinė rinka.)</p>	1	<p>1 taškas už teisingą argumentavimą.</p>																																																								
3*	<p><i>Apimtis 6 vnt. Kaina 65 Eur.</i></p> <p><i>Argumentavimas:</i> Įmonės pelnas didžiausias, kai ribinės pajamos lygios ribiniams kaštams. Tai yra pelno maksimizavimo sąlyga. Pagal lentelės duomenis $MR = MC$, kai gamina ir parduoda 6 prekės vienetus.</p>	2	<p>1 taškas už teisingą gamybos apimties ir kainos nustatymą.</p> <p>1 taškas už argumentavimą.</p>																																																								